



KIURUVEDEN
KAUPUNKI

ARVIOINTIKERTOMUS 2018



Tarkastuslautakunta 10.6.2019 § 47



Sisällys	Sivu
1. PUHEENJOHTAJAN KATSAUS	2
2. TARKASTUSLAUTAKUNTA JA ARVIOINNIN TOTEUTUKSEN KUVAUS	3
2.1 <i>Tarkastuslautakunnan tehtävät ja ulkoinen tilintarkastus</i>	3
2.2 <i>Arvioinnin toteuttaminen ja arvioinnin tietoperusta</i>	4
2.3 <i>Vuoden 2017 arviointikertomussuositusten jälkiseuranta</i>	5
3. STRATEGIAN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI	6
4. TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI	7
5. TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI	12
5.1 <i>Kaupunginhallitus</i>	
5.1.1. <i>Yleishallinto</i>	12
5.1.2. <i>Ruokahuolto</i>	13
5.1.3. <i>Elinkeinojen kehittäminen</i>	14
5.1.4. <i>Maataloushallinto</i>	16
5.1.5. <i>Työllisyyden hoitaminen</i>	16
5.1.6. <i>Sosiaalitoimi ja terveydenhuolto</i>	17
5.2 <i>Sivistyslautakunta</i>	
5.2.1. <i>Hallinto</i>	18
5.2.2. <i>Varhaiskasvatus</i>	19
5.2.3. <i>Perusopetus</i>	19
5.2.4. <i>Lukiokoulutus, toisen asteen koulutus ja kansalaisopisto</i>	19
5.2.5. <i>Sivistyspalvelut</i>	20
5.2.6. <i>Vapaa-aikapalvelut</i>	20
5.3 <i>Tekninen lautakunta</i>	
5.3.1. <i>Hallinto</i>	21
5.3.2. <i>Rakennusvalvonta</i>	21
5.3.3. <i>Tiet ja alueet</i>	21
5.3.4. <i>Kiinteistöt</i>	22
5.3.5. <i>Vesi- ja viemärilaitos</i>	23
6. INVESTOINNIT	23
7. KUNTAKONSERNI	24
7.1 <i>Kiinteistö Oy Kiuruveden Kiurunkulma</i>	25
7.2 <i>Kiuruveden Yrityskiinteistöt Oy</i>	25
8. HENKILÖSTÖ	27
9. SISÄINEN VALVONTA JA RISKIENHALLINTA SEKÄ KONSERNIVALVONTA	28
10. YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET	29
11. TARKASTUSLAUTAKUNNAN ESITYS VALTUUSTOLLE	30
12. ALLEKIRJOITUKSET	30



ARVIOINTIKERTOMUS 2018

1. PUHEENJOHTAJAN KATSAUS

On taas se aika vuodesta, kun olemme lautakunnan kanssa koonneet vuoden mittaan tekemiämme huomioita. Arviointityötä olemme tehneet läpi vuoden, seuraamalla pöytäkirjoja, haastattelemalla työntekijöitä ja tekemällä vierailuja eri kohteisiin. Työ on ollut mielenkiintoista ja antoisaa. Lautakunta on keskustelevala ja yhteistyö eri toimijoiden kesken on sujunut hyvin.

Jonkun verran haasteita aiheutti toiminnallisten tavoitteiden arviointi. Jotkut tavoitteet olivat vaikeasti tulkittavissa, varsinkin kun yksi tavoite saattoi sisältää useita muita tavoitteita. Toimintakertomukseen tulisi selvästi kirjata jokaisen tavoitteen kohdalle, toteutuiko tavoite vai ei. Siitä tulisi myös selvittää miksi tavoite ei toteutunut ja kuinka se voitaisi saavuttaa.

Kaupungin tilinpäätös vuodelta 2018 oli alijäämäinen noin 1,5 milj. euroa. Tämä merkitsee, että kaupungilla on talouden tasapainotusvelvoite, kun taseen ylijäämä on muuttunut alijäämäksi. Suurimman haasteen taloudessa aiheuttaa SOTE kuntayhtymä, jonka menot ylittävät vuodesta toiseen. Tulisiko perussopimus muuttaa niin, että kuntayhtymän on pysyttävä sovitussa maksuosuudessa ja mahdolliset ylitykset hoidettava kuntayhtymässä sisäisesti? Kaupungin omat hallintokunnat ovat pysyneet hyvin budjetissaan jo useamman vuoden ajan, niin myös 2018.

Työhyvinvointi on ollut aina minulle tärkeä asia, enkä osaa liikaa korostaa työssä jaksamista. Tähän tulee jatkossakin kiinnittää erityistä huomiota. Uupunut ja stressaantunut työntekijä sairastuu myös usein helpommin. Ilokseni totesin, että kaupungin henkilöstön sairauspoissaolot ovat vähentyneet edellisestä vuodesta, vaikkakin ovat vielä korkeammat kuin kuntalalla keskimäärin. Suunta on hyvä.

Hyvinvointikyselyn tuloksien mukaan suurin osa koki elämänlaatunsa hyväksi. Tähän vaikuttaa muun muassa perhe, harrastukset, liikunta sekä työ ja hyvä työyhteisö. Kiuruvedellä meillä on hyvät edellytykset näihin kaikkiin ja saamme olla tyytyväisiä kaupungin panostuksiin. Kulttuuritarjonta on monipuolista ja vapaa-ajan palvelut kilpailevat kattavuudessaan isompienkin kaupunkien kanssa. Järjestettävästä toiminnasta esimerkkinä muun muassa viime talvena lapsille suunnattu Löydä Liikuntasi -kerho sekä vanhuksille Voimaa Vanhuuteen -tehojakso, jolle osallistui jopa 80 henkilöä. Uimahallin remontin jälkeen kävijämäärät ovat selvästi nousseet. Suunta on tässäkin hyvä. Kun ihminen voi hyvin, niin henkisesti kuin fyysisesti, se on niin kuin laittaisi rahaa pankkiin. Pienillä satsauksilla on iso merkitys.

Kyllä Kiuruvedellä on tekemisen meininkiä, vaikka taloudelliset haasteet ovat olleet kovia.

Sirpa Piippo
tarkastuslautakunnan pj



2. TARKASTUSLAUTAKUNTA JA ARVIOINNIN TOTEUTUKSEN KUVAUS

2.1 Tarkastuslautakunnan tehtävät ja ulkoinen tilintarkastus

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on kuntalain 121 §:n mukaan valmistella hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat valtuuston päätettäväksi sekä arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Tarkastuslautakunta huolehtii lisäksi kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta. Mikäli kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, tarkastuslautakunnan on arvioitava talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä. Lisäksi tarkastuslautakunta valvoo kuntalain 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi.

Kuntalain lisäksi valtuuston hyväksymä Kiuruveden kaupungin hallintosäntö sääntelee tarkastuslautakunnan toimintaa. Sen mukaan tarkastuslautakunnan on

1. seurattava tilintarkastajan tarkastussuunnitelman toteutumista sekä muutoinkin seurattava tilintarkastajan tehtävien suorittamista ja tehtävä tarpeen mukaan esityksiä tilintarkastuksen kehittämiseksi,
2. huolehdittava, että tilintarkastusta varten on tarpeelliset voimavarat, jotka mahdollistavat tilintarkastuksen suorittamisen hyvän tilintarkastustavan edellyttämässä laajuudessa,
3. tehtävä aloitteita ja esityksiä tarkastuslautakunnan, tilintarkastajan ja sisäisen valvonnan sekä konsernivalvonnan tehtävien yhteensovittamisesta mahdollisimman tarkoituksen mukaisella tavalla,
4. laadittava esitys tarkastuslautakunnan talousarvioksi,
5. laadittava arviointikertomus.

Kuntalain mukaan valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten. Lautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla valtuutettuja.

Uusi valtuustokausi alkoi 1.6.2017. Hallintosäännön mukaan valtuusto valitsee tarkastuslautakunnan toimikaudekseen. Tarkastuslautakunnassa on viisi jäsentä ja heillä jokaisella on henkilökohtainen varajäsen. Valtuusto valitsee lautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

Tarkastuslautakunnan jäsenet arviointivuonna 2018 (läsnäolot kokouksissa):

Jäsen	Henkilökohtainen varajäsen
Piippo Sirpa, puheenjohtaja (10)	Kärkkäinen Marja-Leena
Tapaninen Juha, varapj. (10)	Kärkkäinen Risto
Arbelius Tarja (7)	Autio Rauno (1)
Keskitalo Harri (9)	Hiltunen Olavi
Kulhomäki Anni (5)	Laitinen Maija-Leena (4)



Anni Kulhomäki pyysi eroa tarkastuslautakunnan jäsenen tehtävästä. Valtuusto myönsi eron 11.3.2019 ja valitsi hänen tilalleen Maija-Leena Laitisen.

Tarkastuslautakunta kokoontui vuonna 2018 kymmenen kertaa. Lautakunnassa päätöksenteko tapahtuu puheenjohtajan selostuksen pohjalta. Lautakunnan sihteerinä on kaupunginjohtajan sihteeri Arja Remes, joka toimii kokouksissa pöytäkirjanpitäjänä sekä avustaa lautakuntaa kokousten ja arviointikertomuksen valmistelussa.

Ulkoinen tilintarkastus

Ulkoisesta tilintarkastuksesta vastaavat tarkastuslautakunta ja tilintarkastajat. Niiden toiminta on kaupungin muusta organisaatiosta ja johdosta riippumatonta. Kiuruveden kaupungin lakisääteisenä tilintarkastusyhteisönä toimii KPMG Julkishallinnon Palvelut Oy vastuunalaisena tilintarkastajana JHT, KHT Tapio Raappana. Valtuusto valitsi 20.3.2017 § 15 yrityksen kaupungin ja tytäryhteisöjen tilivuosien 2017-2020 (mahdollinen optiovuosi 2021) tilintarkastusyhteisöksi. KPMG Julkishallinnon Palvelut Oy sulautui emoyhtiöönsä KPMG Oy Ab:hen 31.12.2018.

Tarkastuslautakunta hyväksyi 26.6.2017 sopimuksen tilintarkastuspalveluiden tuottamisesta. Tilintarkastajan vuoden 2018 tilintarkastussuunnitelma esiteltiin tarkastuslautakunnalle 18.9.2018.

Kertomusvuonna vastuunalainen tilintarkastaja oli kokouksissa läsnä kolme kertaa ja kaksi kertaa raportointi tapahtui etäyhteydellä.

2.2 Arvioinnin toteuttaminen ja arvioinnin tietoperusta

Tarkastuslautakunnan arviointityö on suunnitelmallista. Lautakunta laatii koko toimikautensa kattavan arviointisuunnitelman ja sitä tarkentavan vuosittaisen työohjelman, jossa nimetään asiat ja kohteet, joiden arviointiin lautakunta kunakin vuonna erityisesti keskittyy. Vuoden 2018 painopistealueena on opetus- ja sivistyspalvelukeskus.

Tarkastuslautakunnan arviointi perustuu valtuuston hyväksymään vuoden 2018 talousarvioon, kaupunginhallituksen käsittelemään tilinpäätökseen, toimielinten pöytäkirjoihin, henkilöstöraporttiin, hyvinvointiraporttiin, tietotilinpäätökseen sekä sisäisen valvonnan vuosiraporttiin. Valtuuston asettamien tavoitteiden toteutumisessa keskeinen tietolähde on toimintakertomuksen toteutumisvertailu. Lisäksi käytössä ovat tilintarkastajan raportit. Tietolähteinä käytetään myös asukas- ja asiakaskyselyjen tuloksia sekä valtakunnallisia selvityksiä ja vertailuja, erityisesti Pohjois-Savon kuntien vertailutietoja.

Tarkastuslautakunta perehtyy tarkastusaiheisiin tekemällä tutustumiskäyntejä kohteisiin ja kuulemalla viranhaltija- ja luottamushenkilöjohtoa sekä muita arviointikohteiden vastuuhenkilöitä.

Vuoden 2018 toiminnan arviointiin liittyen tarkastuslautakunta on kokouksissaan kuullut seuraavia: kaupunginjohtaja Jarmo Muiniekkä, talousjohtaja Ella Rautio-Kuosku, Rytkyn koulun johtaja Terhi Hartikainen, varhaiskasvatuksen johtaja Eeva Peltola, liikuntasihteerin Lassi



Myllylä, koulupsykologi Anni Angeria, nuorisosihteeri Anne Rytkönen ja kiinteistöpäällikkö Matti Jokitalo. Lisäksi tarkastuslautakunta tutustui uimahallin remonttityömaalle 8.5.2018. Tarkastuslautakunnan puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja jäsen Harri Keskitalo osallistuivat koulutukseen Kuopiossa 16. – 17.2.2018, aiheena omistajaohjaus kunnassa, omistajan ja yhtiön kannalta, yhtiön toiminta.

Arviointityön tukena tarkastuslautakunnalla on käytössä arviointilomake, joka antaa perustietoja tulosalueen toiminnasta mm. toiminnallisista ja taloudellisista tavoitteista. Kyselyllä selvitetään perustietojen lisäksi haastateltavan oma arvio siitä, miten toimintaa on ohjeistettu ja miten toimintaa on käytännössä toteutettu ja kehitetty. Tarkastuslautakunta arvostaa, että kuultavat ovat täyttäneet arviointilomakkeen perusteellisesti ja käyttäneet siihen työpanostaan.

Tarkastuslautakunnan jäsenillä on käytössään kaupungin iPadit. Kaupungin verkkosivuilla on runsaasti tarkastustyössä tarvittavaa materiaalia. Kokousmateriaali julkaistaan tarkastuslautakunnalle sähköisesti intrassa.

Kuntalain 84 §:n velvollisuus sidonnaisuuksien ilmoittamisesta tuli voimaan 1.6.2017.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamisen valvonta, ilmoitusten käsittely ja saattaminen valtuuston tiedoksi kerran vuodessa. Tarkastuslautakunta pyysi luottamushenkilöitä ja viranhaltijoita tarkastamaan sidonnaisuusrekisterissä olevat tiedot. Tarkastuslautakunta tarkasti sidonnaisuusilmoitusten muutokset ja saattoi ilmoitukset valtuustolle tiedoksi 12.12.2018.

Arviointikertomusraportointi

Tarkastuslautakunta laatii vuosittain valtuustolle arviointivuoden havainnot ja suositukset sisältävän arviointikertomuksen. Vuoden 2018 arviointikertomus on hyväksytty tarkastuslautakunnassa 10.6.2019.

Tarkastuslautakunnan jäsenten esteellisyydet:

Sirpa Piippo:	sivistyslautakunta
Juha Tapaninen:	sivistyslautakunta
Harri Keskitalo:	Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymän valtuusto
Anni Kulhomäki:	Ylä-Savon Sote kuntayhtymä (ympäristölautakunta)

Esteellisyydet on huomioitu tarkastuslautakunnan kokouksissa, eivätkä esteelliset ole osallistuneet näitä toimialoja koskevien asioiden käsittelyyn eivätkä arviointiin.

2.3 Vuoden 2017 arviointikertomussuosittelujen jälkiseuranta

Valtuusto käsitteli vuotta 2017 koskevan arviointikertomuksen kokouksessaan 18.6.2018 § 26.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä arviointikertomuksen jälkiseurantaa. Keskeistä arviointityön merkityksen kannalta on se, miten arviointikertomusta ja sen sisältöä käsitellään valtuustossa ja miten arviointia hyödynnetään kaupungin toiminnassa.



Vuoden 2017 tarkastuslautakunnan arviointikertomuksen mukaan kaupunginhallituksen tulee varmistua siitä, että hallintokunnat ja myös tytäryhtiöt antavat selvityksen arviointikertomuksessa julkituotujen havaintojen ja suositusten johdosta tehdyistä toimenpiteistä siten että ne ovat tarkastuslautakunnan kokouksessa 9.10.2018. Selvitys käsiteltiin kaupunginhallituksessa 8.10.2018 § 160.

Tarkastuslautakunta keskusteli vuoden v. 2017 arviointikertomuksen johdosta annetuista selvityksistä ja toimenpiteistä ja merkitsi saadut vastaukset tiedokseen kokouksessaan 9.10.2018 § 59.

3. STRATEGIAN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

Valtuusto hyväksyi uuden kaupunkistrategian vuosille 2018 – 2021 kokouksessaan 19.3.2018 § 10. Strategiassa on määritelty kaupungin visio, kaupungin päätöksenteossa ja toiminnassa noudatettavat arvot ja strategiset kärjet.

Kiuruveden kaupungin visio

”Elämäniloa luomu-Suomen pääkaupungissa”

Kaupungin vision toteutumista tavoitellaan neljän strategisen kärjen avulla, jotka ovat:

1. Tasapainoinen ja mahdollistava talous
2. Kuntalaisten hyvinvoinnista huolehtiminen
3. Vetovoimainen maalaiskaupunki
4. Yrityksiä ja työpaikkoja

Valtuusto hyväksyi 5.11.2018 strategian seurannassa ja raportoinnissa käytettävät mittarit. Mittareiden toimivuutta arvioidaan strategian väliarvioinnissa v. 2019.

Strategian toteutumista seurataan osavuosisikatsauksessa ja toimintakertomuksessa. Tarkastuslautakunta arvioi osaltaan strategian toteutumista.

Tarkastuslautakunnan arvio:

Kaupunkistrategia on kaupungin tärkein johtamista ja toimintaa ohjaava asiakirja. Siinä valtuusto päättää toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista, ja talousarvio tulee laatia siten, että se toteuttaa voimassa olevaa strategiaa. Myös kaupungin keskeisten suunnitelmien ja ohjelmien tulee tukea ja toteuttaa kaupunkistrategiaa. Tytäryhteisöjen tulee toteuttaa kaupunkistrategian linjauksia toiminnassaan.

Tarkastuslautakunta huomioi, että kaupunkistrategian päivittämiseen osallistettiin kuntalaisia ja muita sidosryhmiä. Tämä tukee strategian tavoitetta ”mahdollistamme kuntalaisten osallistumisen ja vaikuttamisen sekä turvaamme tiedonsaannin”.

Valtuusto hyväksyi kaupunkistrategiaan perustuvat omistajapoliittiset linjaukset kokouksessaan 17.9.2018. Linjaukset sisältävät paitsi konsernin omaisuuden hoidon linjaukset myös tytäryhtiöiden toiminnastaan raportoitavat tavoitteet, jotka tukevat kaupunkistrategiaan valittuja kärkiä.

Strategian tavoitteet ja tulokset vaikuttavat kaupunkiin ja sen asukkaisiin. Strategian vaikuttavuutta tulisi mitata parin vuoden välein kuntalaisille osoitetuille kyselyillä, jossa kysymykset keskittyvät strategian visioon.



Tarkastuslautakunta suosittaa, että jatkossa toimintakertomukseen sisältyy kuvaus strategisten tavoitteiden toteutumisesta.

Strategian osa-alueen ”Tasapainoinen ja mahdollistava talous” tavoitteet ovat haasteellisia:

- Hoidamme taloutta niin, että tulot ja menot ovat tasapainossa ja tase on terve.
- Investoimme maltillisesti ja otamme vuosikatteen huomioon.
- Ohjaamme aktiivisesti tytäryhtiöiden taloutta niin, että ne ovat tasapainossa.

Kuntalaisten hyvinvoinnista huolehtiminen sekä vetovoimainen maalaiskaupunki tavoitteiden mittarit ovat myös haasteellisia:

- sote-kustannusten kehitys
- tonttimyynti
- rakennusluvut
- nettomuutto
- oppilaiden ja opiskelijoiden määrät oppilaitoksissa

Tarkastuslautakunta on arvioinut strategian toteutumista toiminnallisten tavoitteiden arvioinnin yhteydessä.

4. TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

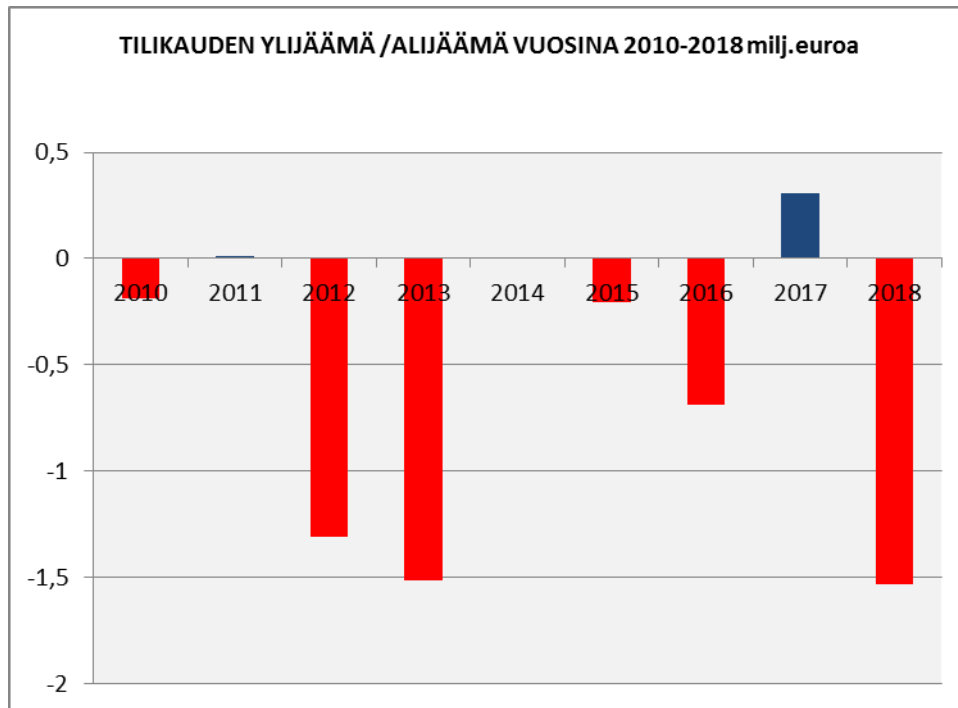
Kiuruveden kaupungin taloudellista asemaa voidaan kuvata sekä kaupungin että kaupunki-konsernin näkökulmasta seuraavaan taulukkoon otettujen keskeisten tulos- ja rahoituslaskelman ja taseen tunnuslukujen avulla.

TALouden TUNNUSLUKUJA 2018

	Kaupunki	Konserni
Toimintatuotot/toimintakulut %	11,2	46,0
Vuosikate/poistot %	65	68
Vuosikate/asukas €	252	472
Investointien tulorahoitus %	57,9	81,0
Kassan riittävyys, pv	36	39
Omavaraisuusaste %	45,5	33,3
Suhteellinen velkaantuneisuus %	58,6	66,0
Kertynyt ali/ylijäämä, €/asukas	-17	109
Lainat, €/asukas	3711	6912

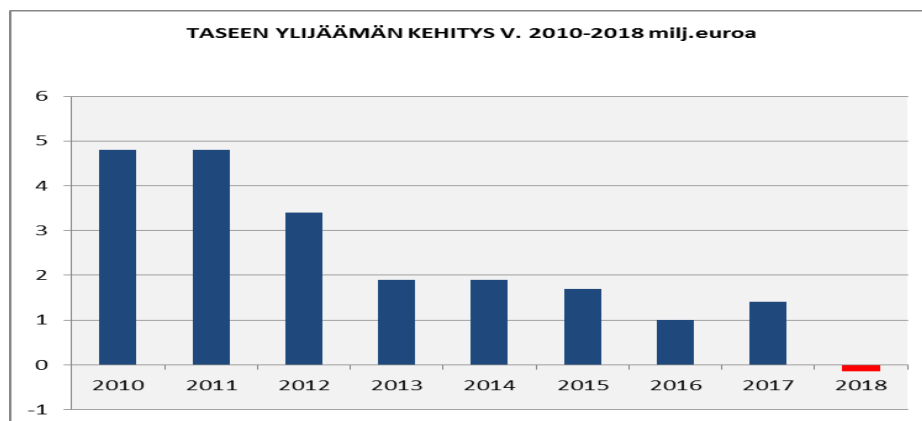
Kaupungin tuloveroprosentti vuonna 2018 oli 20,75 %.

Kertomusvuonna Kiuruveden kaupungin tilikauden tulos on alijäämäinen 1.529.542 euroa. Vuoden 2017 tilinpäätös oli ylijäämäinen 305.909 euroa.



Kaupungin taseessa on alijäämää n. 141.000 euroa.

Ed. vuonna taseessa oli aikaisempien vuosien ylijäämää 1,4 milj.euroa.



Vuoden 2018 tilinpäätöksessä toimintatuotot ovat 6,6 miljoonaa euroa. Toimintakulut ovat n. 58,9 miljoonaa euroa. Toimintakate on – 52,3 miljoonaa euroa. Toimintakate ilmoittaa, paljonko käyttötalouden kuluista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla.

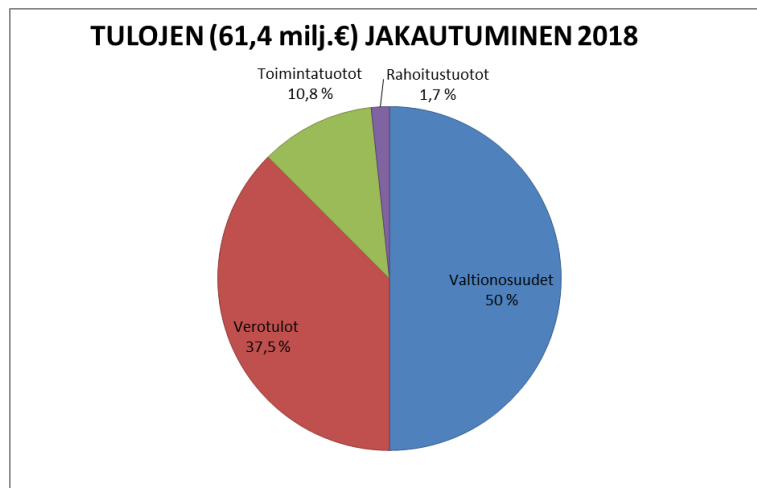
Kuntien verorahoitus koostuu verotuloista ja valtionosuuksista. Verotulojen kertymä on n. 23,0 miljoonaa euroa (tuloveroa 19,5 milj.€, kiinteistöveroa 1,7 milj.€ ja yhteisöveroa 1,8 milj.€).



Verotuloja kertyi n. 1,5 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuonna 2017 eli -5,9 %. Verotuloja kertyi n. 145.000 euroa arvioitua vähemmän. Tuloveroja kertyi n. 267.000 arvioitua vähemmän, yhteisöveroa kertyi n. 114.000 euroa arvioitua enemmän ja kiinteistöveroa kertyi n. 8.000 euroa arvioitua enemmän. **Kiuruvedellä verotuloja on 2.828 €/asukas ja se on toiseksi alhaisin Pohjois-Savon kunnista.**

Valtionosuuksia kertyi yhteensä n. 30,7 miljoonaa euroa, josta verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus on 8,2 miljoonaa euroa. **Valtionosuudet vähenivät edellisvuodesta n. 557.000 euroa eli -1,8 %.** Valtionosuudet alittivat muutetun talousarvion n. 22.000 eurolla. Kiuruvedellä on valtionosuuksia 3.772 €/asukas. Valtionosuudet ovat suuremmat kuin verotulot.

Toimintatuotot vähenivät n. 291.000 euroa vuoteen 2017 verrattuna eli -0,4 %. Ulkoiset toimintatuotot toteutuivat n. 145.000 euroa yli muutetun talousarvion, toteutumisen oli 103,8 %.

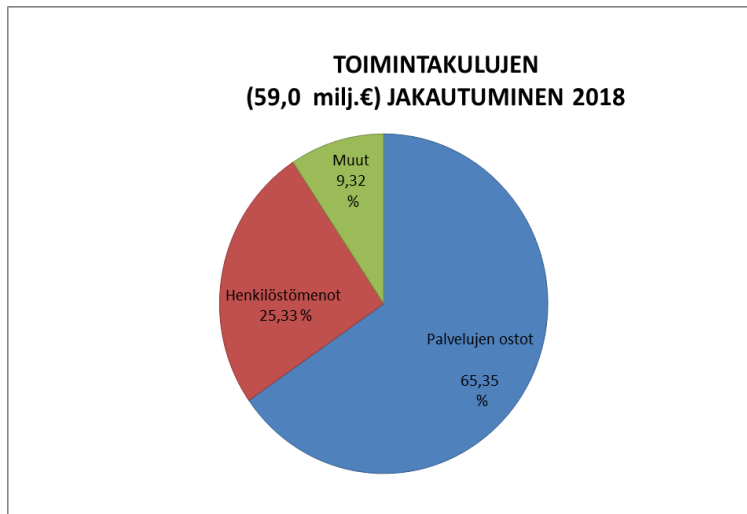


Verotulot:
tuloveron osuus 84,78 %
kiinteistöveron osuus 7,40 %
yhteisöveron osuus 7,82 %

Ulkoiset toimintakulut ylittivät muutetun talousarvion n. 880.000 eurolla. Toteutuminen oli 101,5 %. Toimintakulut pienenevät n. 105.000 euroa vuoteen 2017 verrattuna eli -0,2 %.

Kaupungin oman toiminnan toimintakulut pienenevät -1,4 % ja Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän oman toiminnan maksuosuus kasvoi 0,8 % vuoden 2017 tilinpäätökseen verrattuna.

Palvelujen ostot kasvoivat n. 114.000 euroa vuoteen 2017 verrattuna eli 0,3 %. Palvelujen ostot ylittivät muutetun talousarvion n. 941.000 eurolla (sote kuntayhtymän maksuosuus ylittyi n. 1,3 milj.€).



Palvelujen ostot: mm. maksusuudet Ylä-Savon SOTE kuntayhtymälle
Henkilöstömenot: palkat, palkkiot ja henkilöstösivukulut
Muut: kaikki muut kaupungin menot

Tilikaudelta 2018 vuosikatetta kertyi n. 2,05 miljoonaa euroa eli n. 252 € asukasta kohti. (v. 2017 4,24 milj. € ja 511 €/as). **Vuosikate ei riitä kattamaan 3,14 miljoonan euron suuruisia suunnitelmapoistoja ja arvonalentumisia.** Kertomusvuonna vuosikate oli poistoista ja arvonalentumisista 65 % (ed. vuonna 107 %). Kun tunnusluvun arvo on 100 % katsotaan kunnan tulorahoituksen olevan riittävä.

Kaupungin lainamäärä laski edellisen vuoden 31,38 miljoonasta eurosta 30,24 miljoonaa euroon. Lainasta kiinteäkorkoisia oli 45 prosenttia (13,49 milj.euroa) ja vaihtuvakorkoisia 55 % (16,75 milj.euroa). Kaupungin lyhytaikaisten ja pitkäaikaisten lainojen keskiporkko oli 0,71 %.

Kaupungilla sijoitusvarojen markkina-arvo oli vuoden 2018 lopussa n. 6,4 miljoonaa euroa (sisälsi 0,2 milj.€ käteistä) ja tase-arvo oli n. 6,0 miljoonaa euroa (ed. vuosi 7,2 milj.€ ja 6,6 milj.€) Sijoitusvaroja hoitaa kaksi ulkopuolista varainhoitajaa (OP Varainhoito Oy ja Elite Alfred Berg). Kertomusvuonna sijoitusvarojen tuottoja kotiutettiin 0,4 miljoonaa euroa. Vuonna 2018 markkina-arvo pieneni -10,3 %, ilman kotiutusta -4,7 %.

Merkittävimmät poikkeamat tilinpäätösvouden talousarvioon, joita valtuusto ei ole hyväksynyt:

Muita valtuustoon nähden sitovien määrärahojen poikkeamat ovat seuraavassa taulukossa.

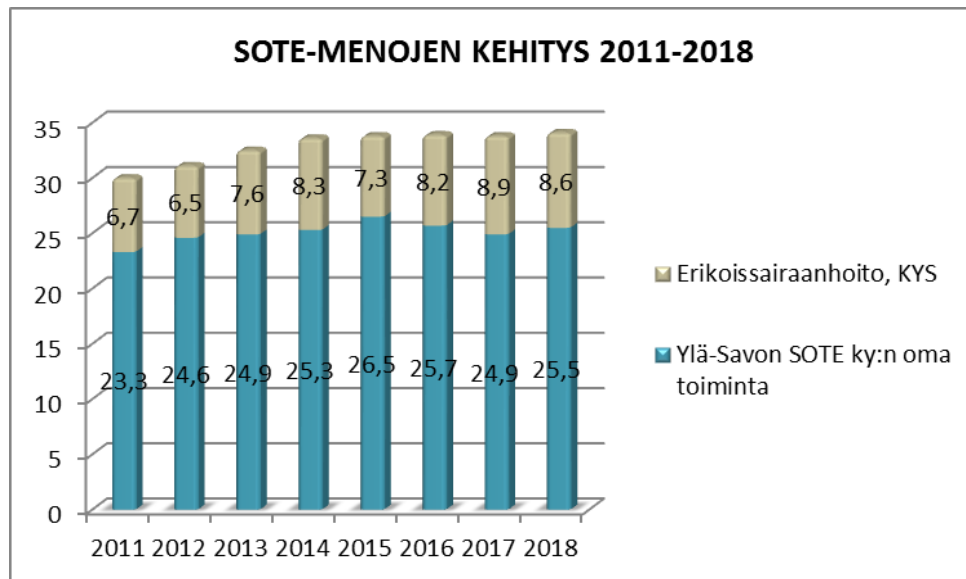
(euroa, ulkoiset ja sisäiset)	Tulojen alitukset	Menojen ylitykset
Käyttötalous		
Ruokahuolto	79.001	
Elinkeinojen kehittäminen (netto)		5.303
Maataloushallinto	6.027	
Sosiaalitoimi ja terveydenhuolto		754.841
Varhaiskasvatus		110.637
Peruskoulutus		65.513
Lukiokoulutus, toinen aste, kansalaisopisto		51.669



Vapaa-aikapalvelut	38.368	
Rakennusvalvonta	28.812	
Tiet ja alueet (puukauppatulo, ei nettoylitystä)		96.904
Kiinteistöt		146.757
Vesi- ja viemärlaitos	30.136	
Investoinnit		
Sijoitukset ja muut pitkävaikutteiset*		312.960

*Savon Kuituverkko Oy:n SVOP rahastoon pääomasijoitus (yrityssaneerausohjelma)

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän maksuosuutta varten varattu määräraha on ylittynyt joka vuosi. Kertomusvuonna ylitys on 1,3 miljoonaa euroa alkuperäiseen talousarvioon verrattuna. Viime vuosina ylitys on vaihdellut vuosittain 1-1,5 milj.€ alkuperäiseen talousarvioon ja 0,2 -0,8 milj.€ muutettuun talousarvioon verrattuna.



Tarkastuslautakunnan arvio:

Tarkastuslautakunta huolestuneena huomioi, että tilikauden tulos on alijäämäinen 1.529.542 euroa ja kaupungin taseessa on kertynyttä alijäämää 141.000 euroa. Kiuruveden kaupungilla on talouden tasapainotusvelvoite.

Vuosikate ei riitä kattamaan suunnitelmapoistoja ja arvonalentumisia.

Tarkastuslautakunta tyytyväisenä huomioi, että kaupungin lainamäärä laski edelliseen vuoteen verrattuna 1,14 miljoonaa euroa ja kaupungin oman toiminnan toimintakulut ovat vuodesta toiseen pysyneet budjetissaan ja hallinnassa.

SOTE kuntayhtymän menot ylittivät alkuperäisen talousarvion 1,3 miljoonaa euroa ja muutetun talousarvion n. 0,8 miljoonaa euroa siitä huolimatta, että kuntayhtymän Verso Oy:n myynnistä saadusta myyntitulosta oli Kiuruveden kaupungin osuus lähes 0,7 miljoonaa euroa. Ilman Verso Oy:n myyntiä sote-menojen alkuperäisen talousarvon ylitys olisi ollut n. 2 miljoonaa euroa.



Savon Kuituverkko Oy:n yrityssaneeraus aiheutti kaupungille 459.000 euron takaustappion ja tämän lisäksi 312.000 euroa on kirjattu yhtiön osakkeiden hankintamenoa kasvattamaan. Kaupungilla on lisäksi maksettua takausvastuuseen liittyen tilinpäätöksessä 2018 epävarmaksi luokiteltavaa saatavaa Savon Kuituverkko Oy:ltä 484.641 euroa.

Kiuruveden Yrityskiinteistöt Oy:n toiminta on ollut pitkään tappiollista. Tilikauden 2017 tappio oli 858.000 tuhatta euroa ja tilikauden 2018 tappio on 61 000 euroa. Tappiot ovat 31.12.2018 mennessä 6.234.840 euroa. Yhtiön oma pääoma on 430.607 euroa, ja tytäryhtiöosakkeiden hankintameno Kiuruveden kaupungin taseessa on 1.347.518 euroa eli 916.911 euroa yhtiön omaa pääomaa enemmän.

Taloudellisten sitoumusten lisäämiseen tulee kiinnittää erityistä huomioita ja niihin tulee suhtautua kriittisesti; Yrityskiinteistöt Oy ja Savon Kuituverkko Oy sekä Savon eläinsairaala Oy. Kannattamattomalla toiminnalla on merkittävät taloudelliset vaikutukset kaupungin talouteen.

Kaupungilla on takausvastuita 2018 lopussa n. 16,5 miljoonaa euroa, joista tytäryhteistöille annettuja takauksia on n. 15,5 miljoonaa euroa.

Omavaraisuusaste laski edelleen ollen kertomusvuonna kaupungin osalta 45,5 % ja konsernin osalta 33,3 %. Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakaavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä. Hyvänä tavoitetasona pidetään 70 %:n omavaraisuutta. 50 % tai sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta.

Kuntakonsernin suhteellinen velkaantuminen kasvaa. Kertomusvuonna kuntakonsernin suhteellinen velkaantuminen on 66 % ja v. 2017 62,8 % (raja-arvo 50 %).

Kaupungin taloudellinen tilanne on haastava.

5. TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

Tarkastuslautakunta arvioi valtuuston tilikaudelle asettamia toiminnallisia tavoitteita. Arviot on tehty valtuuston vahvistaman alkuperäisen talousarvion ja tilinpäätöksen kesken. Alkuperäisen talousarvion toiminnallisiin tavoitteisiin ei tehty vuoden aikana muutoksia.

5.1 KAUPUNGINHALLITUS

5.1.1 Yleishallinto

Toiminnalliset tavoitteet

Yhteensä	Toteutui	Ei toteutunut	Toteutui osittain
4		2	2

Toteutui osittain:

Kaupungin toimistohenkilöstön työn vaativuuden arviointi (TVA) uudistetaan ajantasaiseksi ja otetaan käyttöön.

Henkilöstöjaosto hyväksyi uuden palkkausjärjestelmän 10.12.2018. Tämän jälkeen todettiin, että TVA suoritettiin osin virheellisesti ja puutteellisesti. Havaitut puutteet ja epäkohdat korjattiin. TVA muutokset on hyväksytty henkilöstöjaoston kokouksissa 22.2.2019 ja 25.3.2019.

1.1.2019 voimaan tullutta palkkausjärjestelmää (TVA) muutettiin 1.4.2019 lukien siten, että ”jäädetyt erät” poistetaan kunnallisen yleisen virka- ja työehtosopimuksen sekä kunnallisen teknisen henkilöstön virka- ja työehtosopimuksen alaisen henkilöstön osalta. Lisäksi päätettiin,



että ”jäädetyt erä” –nimike muutetaan ”TVA 2019” –nimikkeeksi 1.4.2019 lukien.

Kaupungin henkilöstön työhyvinvoinnin edistämisestä tehdään suunnitelmallisempaa ja nykyistä tehokkaampaa. Henkilöstön työhyvinvointi-toimintaan (TYHY) varataan määräraha vuodelle 2018.

Työhyvinvoinnin edistäminen ei ole ollut aikaisempaa suunnitelmallisempaa eikä tehokkaampaa.

Ei toteutunut:

Asianhallintajärjestelmä uudistetaan siten, että uudistettu järjestelmä otetaan käyttöön 1.1.2019.

Asianhallintajärjestelmän kilpailutus käynnistettiin keväällä, mutta se jouduttiin keskeyttämään tiedonohjaussuunnitelman (TOS) keskeneräisyydestä johtuen. Arkistos sihteeri irtisanoutui kesäkuussa ja uusi arkistos sihteeri aloitti virassa 1.11.2018.

Arkiston kuntoon saattamisesta annetaan väliraportti kaupunginhallitukselle keväällä 2018. Raportissa selvitetään, missä vaiheessa arkiston kuntoon saattamisessa ollaan ja mitä tehdään loppuvuoden aikana.

Kaupunginhallitukselle ei kertomusvuonna annettu väliraporttia kaupungin tietohallinnosta ja arkistotoimesta. Arkistos sihteeri irtisanoutui kesäkuussa ja uusi arkistos sihteeri aloitti virassa 1.11.2018.

Tarkastuslautakunnan arvio:

Hallintojohtajan virka oli täyttämättä viisi kuukautta, mikä vaikutti mm. siihen, että tavoite työhyvinvoinnin edistämisestä ei toteutunut.

TVA on ollut useita vuosia kaupunginhallituksen toiminnallisena tavoitteena. TVA palkkausjärjestelmä oli tekemättä lähes parikymmentä vuotta eikä sitä ole pidetty ajan tasalla. Nyt tehdyn työn pohjalta TVA -palkkausjärjestelmää on hyvä lähteä kehittämään. Arviointijärjestelmän selkeys, läpinäkyvyys ja päätösten perustelut ovat tärkeitä. TVA- tulee päivittää työtehtävien muuttuessa, mutta TVA-keskusteluja olisi hyvä käydä vuosittain esimies-alaiskeskustelujen yhteydessä.

Tarkastuslautakunta tyytyväisenä huomioi, että kaupunginhallitus on 25.2.2019 hankkinut Triplan Oy:ltä asianhallintajärjestelmän päivityksen. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan uuden arkistosihteerin aloitettua virassaan on keskusarkistosta hävitetty paljon tarpeettomia asiakirjoja ja kaupungin tiedonohjaussuunnitelman laatiminen on edennyt ripeästi ja hyvässä yhteishengessä.

Tarkastusvuonna kaupunki teki ja saattoi ajan tasalle mm. seuraavia sääntöjä ja ohjeita:

- Hallintosääntömuutokset
- Tietoturva- ja tietosuojapolitiikka, liite henkilötietojen käsittely
- Varallisuuden hoitoa ja sijoitustoimintaa koskevat periaatteet
- Riskienhallinnan periaatteet
- Omistajapoliittiset linjaukset 2018-2021

Tarkastuslautakunta huomioi, että kaupungilta puuttuu edelleen ohjeet sopimushallinnasta ja viestintäohjeet tulisi päivittää.

5.1.2

Ruokahuolto

Toiminnalliset tavoitteet

Yhteensä	Toteutui	Ei toteutunut	Toteutui osittain
4	3		1



Toteutui osittain:

Panostetaan kotimaisten raaka-aineiden sekä lähi- ja luomuruuan käyttöön. Kehitetään yhteistyössä lähiruokatoimijoiden kanssa uusia käyttökelpoisia tuotteita, joilla voidaan mahdollistaa lähiruuan käyttö myös jatkossa.

Lähiruuan osuus on pienentynyt. Ammattikeittiöön sopivaa ja kustannustehokasta järvikalareseptiä ei ole onnistuttu kehittämään.

Tarkastuslautakunnan arvio:

Kiuruveden kaupunki strategian mukaisesti jatkaa panostamista elintarvikkeiden kotimaisuuteen sekä luomu- ja lähiruokaan. Kaupunki omalla esimerkillään vaikuttaa myös kuntalaisten ostokäyttäytymiseen. Kuntalaisten hyvän ravitsemuksen tukeminen kaikissa ikäryhmissä vaikuttaa terveyttä edistävasti.

Lähiruuan käyttöaste vuonna 2018 oli 21,9 % (vuonna 2017 23,8 %) ja luomun käyttöaste 4,6 % (v. 2017 3,4 %). Lähiruuan käyttöaste on pienentynyt. Luomun käyttöaste on noussut, vuosi 2018 oli ensimmäinen kokonainen tukivuosi, jolloin EU-koulujakelutukea saatiin luomumaidolle. Käyttämässä tapahtuneet muutokset ovat toiminnan normaalia vaihtelua; ruokalistan kierrättäminen.

Tarkastuslautakunta huomioi, että henkilöstöstä 9 on osallistunut eri oppisopimuskoulutuksiin ylläpitäen ja kehittäen ammattitaitoaan.

Jaksotyö on raskasta ja kuormittavaa. Tarkastuslautakunta tyytyväisenä huomioi, että jaksotyöstä muodostuvia haittoja pyritään vähentämään ergonomisella työvuorosuunnittelulla. Näin kuormitus saadaan jakaantumaan mahdollisimman tasaisesti työntekijöiden kesken.

5.1.3 Elinkeinojen kehittäminen

Yritysneuvonta

Toiminnalliset tavoitteet

Yhteensä	Toteutui	Ei toteutunut	Toteutui osittain
1	1		

Tarkastuslautakunnan arvio:

Asetetut tavoitteet olivat selkeät ja helposti mitattavat.

Kertomusvuonna uusia yrityksiä perustettiin 29 kpl (ed. vuonna 34). Lopettaneita yrityksiä oli 29 (ed. vuonna 14). Asiakaskontakteja 70 kpl.

Savon eläinsairaala Oy:n toiminta muuttui syksyllä vuokraklinikka toiminnaksi, kun hevosien erikoistuneita eläinlääkäreitä ei onnistuttu rekrytoimaan. Yhtiön tilikauden tappio oli n. 21.000 euroa. Tarkastuslautakunnan käsityksen mukaan eläinsairaala Oy:n tämän hetkinen toiminta on vähäistä.

Kertomusvuoden kesällä otettiin käyttöön kaupungin uudistetut internet –sivut, ne ovat näkyvä osa kaupungin markkinointia. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan elinkeinotoimi voisi markkinoida toimintaansa enemmän esim. hyödyntämällä sosiaalista mediaa; omat facebook-sivut.

Tarkastuslautakunta pitää hyvänä, että elinkeinojaosto on hyväksynyt markkinointiyhteistyösopimusten periaatteet. Tämä selkeyttää sopimusten tekoa.



Yritysvaikutusten arviointi on kirjattu kaupunkistrategiaan. Elinkeinojaosto valmisteli toukokuussa yritysvaikutusten arviointilomakkeen. Asian valmistellut viranhaltija kaupunginhallituksessa, teknisessä ja sivistyslautakunnassa arvioi ne päätökset, joilla on oleellista yritysvaikutusta tai oleellinen vaikutus elinvoimaan ja kilpailukykyyn. Yritysvaikutusten arviointia on toimielimissä tehty, mutta tarkastuslautakunnan käsityksen mukaan käytäntöä ei ole vielä täysin omaksuttu. Asia vaatii kehittämistä ja valmistelijat tulisi paremmin perehdyttää arviointiin.

Kokoomuksen valtuustoryhmä teki valtuustoaloitteen 21.5.2018 ”Työmatkatuki ulkopaikkakunnilla työssäkäyville”. Elinkeinojaosto on kokouksessaan 22.10.2018 päättänyt aloittaa työmatkatukea koskevan selvityksen ja valmistelun. Kiuruveden nettopendelöinti oli v. 2016 -416 ja lisääntyy vuosi vuodelta.

Tarkastuslautakunta arvostaa yritysneuvojan tapaa jalkautua oppilaitoksiin puhumaan yrittäjyydestä. Tarkastuslautakunta toivoo yrityskasvatuksen ja oppilasyhteistyön laajentamista myös yläkouluille.

Elinkeinojen kehittämiseen tulee tulevina vuosina kiinnittää huomioita, jotta Kiuruvesi on vetovoinen paikka yrittäjä.

Elinkeinojaosto kokoontui kolme kertaa.

Maaseudun kehittämissyksikkö

Toiminnalliset tavoitteet

Yhteensä	Toteutui	Ei toteutunut	Toteutui osittain
1	1		
Tarkastuslautakunnan arvio:			
<i>Kiuruvedellä työpaikoista on alkutuotannossa (maa-, metsä-kalatalous) yli 25 %, kun koko maassa se on 3,0 %.</i>			
<i>Tarkastuslautakunta tyytyväisenä huomioi, että Kiuruveden kaupunki haluaa kannustaa kyläyhdistysten toimintaa myöntämällä vuosittain avustuksia. Kyläyhdistystoiminta kehittää kylää, vahvistaa yhteenkuuluvuutta ja lisää viihtyvyyttä. Kertomusvuonna kyläyhdistyksille myönnettiin avustuksia 3.400 euroa.</i>			
<i>Kuiva kesä oli haasteellinen maatalousyrittäjille. Tarkastuslautakunta pitää hyvänä, että kehittämissyksikkö perusti rehunvälityspalvelun ennakoiden tulevan talven rehtarvetta.</i>			
<i>Kiuruvedellä on paljon hyödynnettävää lantamateriaalia biokaasulaitoksen käyttöön. Pohjois-Savossa toimiva KierRe-biokaasuhanke selvittää laitoksen kokoa, sijoituspaikkaa ja kuljetuskustannuksia. Haasteena on saada biokaasulaitos kannattavaksi.</i>			

Tilakäyntejä yhteistoiminta-alueella 33 kpl. Sukupolvenvaihdoskaupat, joille myönnettiin aloitusavustus 7 kpl.

Maaseudun investoinnit olivat kertomusvuonna n. 4,4 miljoona euroa (ed. vuonna n. 3 milj.€). Maksullinen lomituksen tuki jatkui v. 2018 vaikka VM ja MMM toimitti kuntiin tiedotteen, jossa pyydettiin kuntia pidättäytymään kyseisestä avustuksesta. Maksullista lomituksen tukea myönnettiin avustuksena 18.800 euroa.



Yrityspuisto Leivonen suljettiin 31.12.2018, vuokrasopimukset päättyivät vuoden vaihteessa.

5.1.4 Maataloushallinto

Toiminnalliset tavoitteet

Yhteensä	Toteutui	Ei toteutunut	Toteutui osittain
3	3		
Tarkastuslautakunnan arvio:			
<i>Tukijärjestelmät ovat monimutkaisia ja on erittäin tärkeää, että maatalousyrittäjille on pystytty turvaamaan maatalouspalveluiden hyvä saatavuus, tavoitettavuus ja henkilökohtainen asiantunteva palvelu.</i>			
<i>Erittäin positiivinen asia on, että henkilöstön työssä viihtymiseen ja jaksamiseen kiinnitetään huomiota.</i>			

Kiuruvesi, Keitele ja Pielavesi muodostavat Luoteis-Savon maaseutupalvelut yhteistoiminta-alueen, jonka järjestämisvastuu on Kiuruveden kaupungilla.

Tukea hakeneiden tilojen lukumäärä	2017	2018
<i>Kiuruvesi</i>	404	396
<i>Pielavesi</i>	186	188
<i>Keitele</i>	70	69
YHTEENSÄ	660	653

V. 2018 Kiuruvedelle maksettiin maataloustukea n. 23,5 milj.€ (ed. vuonna 23,2 milj.€). Tukea hakeneita tiloja Kiuruvedellä oli 396 (ed. vuonna 404). Kiuruvesi on Suomen toiseksi suurin maidontuottaja. Maitotiloja oli 124 (ed. vuonna 136) ja maitoa tuotettiin n. 57,8 milj. litraa (ed. vuonna 57,1 milj.littraa). Naudanlihaa tuotettiin n. 3,3 milj. kiloa (ed. vuonna 3,2 milj.kiloa).

5.1.5 Työllisyyden hoitaminen

Toiminnalliset tavoitteet

Yhteensä	Toteutui	Ei toteutunut	Toteutui osittain
1			1
Toteutui osittain:			
Pyritään työllistämään mahdollisimman paljon niitä henkilöitä, joiden työmarkkinatuesta kaupunki joutuu maksamaan puolet.			
Vuoden aikana palkkatuella työllistettiin 10 velvoitetyöllistettävää enintään 6 kk ajaksi (ed. vuonna 14).			
Kiuruveden kaupungin ja Kiuruveden Urheilijat ry:n välisen sopimuksen tavoitteena oli, että Kiuruveden Urheilijat työllistää palkkatuella vähintään 30 henkilöä. Palkkatuella työllistettiin 24 henkilöä. Lisäksi Urheilijat ry:n ja SOTEn tavoitteena oli, että kuntouttavan työtoiminnan paikkoja järjestetään vähintään 60 henkilölle. Vuoden aikaan kuntouttavaan työtoimintaan osallistui 65 eri henkilöä, joista alle 25-vuotiaita oli 25.			



Tavoitteeseen ei päästy, koska TE-toimiston kiintiö vuodelle 2018 oli 120 palkkatukikuukautta (20 henkilöä x 6 kk) , joten sopimuksen tavoite ei tältä osin voinut toteutua.

Työttömyys vähentyi vuonna 2018. Työttömiä oli 11,7 % työvoimasta eli yhteensä 427 ja heistä alle 25 -vuotiaita 49 (57) ja yli 50-vuotiaita 199 (199). Edellisen vuoden lopussa työttömiä oli 13,0 % (463). Pitkäaikaistyöttömiä oli 130 (169).

Tarkastuslautakunnan arvio:

Tarkastuslautakunta tyytyväisenä huomioi, että työttömyys on vähentynyt vuosien 2017 ja 2018 aikana. Etenkin pitkäaikaistyöttömyys vähentyi 39 henkilöllä. Työllisyyteen ja etenkin pitkäaikais-työttömien työllistymiseen panostaminen tukee yksilön sekä yhteisön hyvinvointia.

Kaupungin työllisyyskehityksellä on ratkaiseva merkitys siihen, miten verotulot kehittyvät.

Tarkastuslautakunta tyytyväisenä huomioi, että työmarkkinatuen kuntaosuus on v. 2018 kääntynyt laskuun, 490.000 euroa (ed. vuonna 593.000 ja v. 2016 n. 568.000 euroa.)

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä kaupungin työnantajille maksamaa nuorten kesätyöllistämistukea. Kesätyö opettaa nuorelle työelämäntaitoja. Kesätyöllä on merkitystä myös nuoren koulutus- ja uravalintoihin.

Vuonna 2018 otettiin käyttöön työllistämisen kuntalisä. Kuntalisää voidaan myöntää yrityksille, jotka työllistää kiuruvetisen pitkään työttömänä olleen henkilön. Kuntalisän suuruus on 400 €/kk palkattava henkilö. Tätä tukimuotoa käytti yksi yritys. Tarkastuslautakunnan käsityksen mukaan tiedottamista työllistämisen kuntalisästä tulee lisätä esim. tuomalla asiaa esille paikallislehdessä.

Kiuruveden väestöstä v. 2018 oli työvoimaa 42 % ja työvoiman ulkopuolella 58 %.

Kaupunki voi markkinoida "Kiuruvesi-mallia" hyvänä ja toimivana toimintamallina myös toisille kunnille.

Kaupungin ja Kiuruveden Urheilijat ry:n välinen sopimus yhteistyöstä työllisyyden hoitamisessa. Sopimuksen kohteena ovat yli 300 päivää työttömänä olleet, työmarkkinatukeen oikeutetut kiuruvetiset henkilöt. V. 2018 kaupunki maksoi Kiuruveden Urheilijat ry:lle tehtävien hoitamisesta 100.000 euroa.

5.1.6 Sosiaalitoimi ja terveydenhuolto

Toiminnalliset tavoitteet (kaupungin talousarvio)

Yhteensä	Toteutui	Ei toteutunut	Toteutui osittain
2		1	1

Ei toteutunut:

Sosiaalitoimen ja terveydenhuollon lähipalvelujen turvaaminen
Lähipalvelut ovat vuosien ajan vähentyneet.

Toteutui osittain:

Erikoissairaanhoidon menojen hillitseminen perusterveydenhuoltoa vahvistamalla; lääkärin virat täytetään, ajanvarausvastaanoton toimivuutta parannetaan (vastaanotolle tulee päästä 1-2 viikossa)
Sopimuksen mukainen maksuosuus ylittyi 1,3 miljoonaa euroa, vaikka Kiuruveden osuus Verso Oy:n myyntivoitosta oli lähes 0,7 miljoonaa euroa. Ilman Verso Oy:n myyntivoittoa maksuosuuden ylitys olisi ollut lähes 2 miljoonaa euroa.



Lääkärien virkoja ei ole täytetty. Kalliin hoidon tasauksen nettokustannus Kiuruvedelle oli 248.000 euroa.

Tarkastuslautakunnan arvio:

Kiuruveden palvelusopimuksen kokonaissumma vuodelle 2018 oli 32,76 miljoonaa euroa, josta Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin osuus (Kys) oli 8,40 miljoonaa euroa. Vuoden 2018 toteuma oli 34,06 miljoonaa euroa. Ylitys yhteensä n. 1,30 miljoonaa euroa. Ilman Verso Oy:n myyntituloja ylitys olisi lähes 2 miljoonaa euroa. Valtuusto myönsi joulukuussa 2018 maksuosuuteen 0,5 miljoonan euron lisämäärärahan. Taloudelliset ongelmakohdat keskittyvät hoivaan ja hoitoon sekä perhepalveluihin.

V 2018 alusta ENSKA:n aukioloaikoja supistettiin. Terveystieteiden palveluiden saatavuus lähipalveluna on asumismukavuuden ja myös turvallisuuden tunteen kannalta todella tärkeää. Mm. hammaslääkäripalvelut ja oikomishoidot tulisi saada lähipalveluna, muutoin hoitojen loppuun saattaminen voi vaarantua. SOTE-palveluiden mahdollisimman kattavasta ja asukkaiden tarpeet huomioivasta tarjonnasta on pidettävä huolta. Kiuruvedellä yli 65-vuotiaiden osuus asukkaista (29,5 %) on muuta maata selkeästi suurempi (21,8 %).

Pohjois-Savon HYTE-tiimin raportin mukaan Kiuruveden sairastuvuus- ja mielenterveysindeksi ovat alueen korkeimpia.

Tarkastuslautakunta huomioi, että kaupunki ei ole juurikaan voinut vaikuttaa SOTE-kustannusten ylityksiin, joten olisi välttämätöntä, että jatkossa SOTE kuntayhtymä pysyy palvelusopimuksessa sovitussa maksuosuudessa. Mahdolliset ylitykset kuntayhtymän tulisi hoitaa sisäisesti.

5.2 SIVISTYSLAUTAKUNTA

5.2.1 Hallinto

Toiminnalliset tavoitteet

Yhteensä	Toteutui	Ei toteutunut	Toteutui osittain
3	3		

Tarkastuslautakunnan arvio:

Tarkastuslautakunta tyytyväisenä huomioi, että tavoitteiden kohdalla on selkeä vastaus tavoitteen toteutumisesta.

Oppilashuollon henkilökunnan koulutukseen on panostettu. Koulukuraattori, koulupsykologi ja psykkari tekevät vaativaa ja arvokasta työtä. He ovat kouluttautuneet ja järjestäneet sisäistä koulutusta henkilökunnalle.

Tarkastuslautakunnan käsityksen mukaan opetus- ja sivistyslautakunnan yhdistäminen on vähentänyt päällekkäisiä päätöksiä, tehostanut toimintaa ja vähentänyt hallinnon kustannuksia. Lisäksi johtoryhmien yhdistäminen on parantanut sisäistä tiedonkulkua ja yhteistyötä.

Opetus- ja sivistyspalvelukeskus on hakenut aktiivisesti valtionavustuksia projekteihin, jotka tukevat käyttötalousrahoituksella toteutettavaa toimintaa.

Opetus- ja sivistyspalveluiden merkitys on suuri, se vahvistaa koulutuksellista tasa-arvoa, ehkäisee syrjäytymistä ja tukee oppimisvalmiuksien kehittymistä.



5.2.2 Varhaiskasvatus

Toiminnalliset tavoitteet

Yhteensä	Toteutui	Ei toteutunut	Toteutui osittain
4	4		
Tarkastuslautakunnan arvio:			
<i>Hyvinvointiraportin mukaan yli 90 %:lle on järjestynyt toiveen mukainen hoitopaikka lain määräämän ajan puitteissa.</i>			
<i>Varhaiskasvatuksen kysyntä kasvoi mm. vanhempien työllistyessä; päiväkotikiimppaan perustettiin yksi ryhmä lisää.</i>			
<i>Syksyllä 2018 aloitti järjestöjen yhteinen kokoontumispaikka päiväkotikiimppa ja nuorisotalon tiloissa. Toiminta sai alkunsa MLL Kiuruveden paikallisyhdistys ry:n tekemästä valtuustoaloitteesta "perhetalon perustaminen Kiuruvedelle".</i>			
<i>Tarkastuslautakunnan käsityksen mukaan mm. Luupuvudella olisi tarvetta perhepäivähoidolle.</i>			

5.2.3 Perusopetus

Toiminnalliset tavoitteet

Yhteensä	Toteutui	Ei toteutunut	Toteutui osittain
3	3		
Tarkastuslautakunnan arvio:			
<i>Perusopetuksen oppilasmäärä on vuodessa vähentynyt 45.</i>			
<i>Tarkastuslautakunta tyytyväisenä huomioi, että lapsia aktivoidaan liikkumaan välitunneilla; välkkäri-toiminta. Kaupunki on panostanut koulujen piha-alueisiin, jotka ovat viihtyisiä ja aktivoivia.</i>			

Väestön väheneminen on vaikuttanut oppilasmäärään siten, että oppilaita oli peruskoulussa keskimäärin 822 (vuonna 2017; 867, vuonna 2016; 898 ja v. 2015; 917).

5.2.4 Lukiokoulutus, toisen asteen koulutus ja kansalaisopisto

Toiminnalliset tavoitteet

Yhteensä	Toteutui	Ei toteutunut	Toteutui osittain
3	3		
Tarkastuslautakunnan arvio:			
<i>Opinto-ohjaus on erittäin tärkeää, koska lukiolaisen on osattava jatko-opintoja varten tehdä oikeat kurssivalinnat jo opintojen alkuvaiheessa.</i>			
<i>Tarkastuslautakunta pitää erittäin tärkeänä, että Kiuruvedellä säilyy oma lukio. Lukion toiminta on monipuolista; ratsastus-, LUMA- ja lentopallolinja. Lisäksi lukiossa voi opiskella videotuotantoa, editointia ja äänityöskentelyä. Yrittäjäkasvatus on jalkautettu koulun arkeen ryhmänohjauksen avulla.</i>			



Tarkastuslautakunnan käsityksen mukaan sähköiset ylioppilaskirjoitukset ovat onnistuneet hyvin ilman suurempia teknisiä ongelmia.

Kansalaisopiston kurssitarjonta on monipuolista ja kuntalaisten kurssitoiveita on kuunneltu ja toteutettu.

Lukion oppilasmäärä on vähentynyt 5 oppilaalla (146 oppilasta v. 2017). Lukiosta valmistui 42 oppilasta v. 2018 (44 oppilasta v. 2017).

Kansalaisopiston opiskelijamäärä pysyi lähes samana.

5.2.5 Sivistyspalvelut

Toiminnalliset tavoitteet

Yhteensä	Toteutui	Ei toteutunut	Toteutui osittain
3	2		1
Toteutui osittain:			
Museolla on tavoitteena pitää kävijämäärät ennallaan sekä huoltaa kokoelmaa ja rakennuksia. Museolla kävijämäärä (600) laski edellisestä kesästä (1000) johtuen mm. lyhyemmästä aukioloajasta.			
Tarkastuslautakunnan arvio:			
Tarkastuslautakunta huomioi, että kirjastossa on kehitetty kotipalvelua ja omatoimikirjasto on otettu käyttöön. Kirjastoauto kiertää syrjäkylä koululuilla joka toinen viikko. Kirjastoautotoiminta innostaa kirjojen pariin ja on erittäin tärkeä harrastusmuoto syrjäkylän lapsille.			
Sivistyspalvelut vastaavat osaltaan Kiuruveden vetovoimaisuudesta asuinpaikkana sekä matkailukohteena.			

Kirjastoauto liikennöi koko vuoden joka toinen viikko suppeampaa reittiä ostopalveluna. Pysäkkejä oli 9 ja kävijöitä 5467.

5.2.6 Vapaa-aikapalvelut

Toiminnalliset tavoitteet

Yhteensä	Toteutui	Ei toteutunut	Toteutui osittain
3	3		
Tarkastuslautakunnan arvio:			
Tarkastuslautakunta tyytyväisenä huomioi, että kaupunki panostaa eri ikäryhmien liikuntaan ja vapaa-ajan palveluihin.			
Voimaa Vanhuuteen – ohjelma on ollut menestyksellinen tapa saada ikäihmiset liikkumaan. 10 viikon Voimaa Vanhuuteen – tehojaksolle osallistui 80 henkilöä.			
Liikuntapaikkojen käyttömaksut tulee pitää kohtuullisina, jotta hinta ei muodostu ratkaisevaksi tekijäksi välttää liikuntaa.			



NEET-nuorten määrä on edelleen huolestuttava, mutta laskusuunnassa. Tarkastuslautakunta arvioi etsivää nuorisotyötä ja Luotsi-nuorten työpajatoimintaa. Työpajatoiminnalla tuetaan arjen hallintataitoja, edistetään koulutukseen ja työelämään sijoittumista sekä nostetaan nuorten osaamistasoa.

Uimahallin remontti valmistui ajallaan ja uimahallille palkattiin neljä liikunnanohjaajaa.

5.3 TEKNINEN LAUTAKUNTA

5.3.1 Hallinto

Toiminnalliset tavoitteet

Yhteensä	Toteutui	Ei toteutunut	Toteutui osittain
3	3		
Tarkastuslautakunnan arvio:			
<i>Tarkastuslautakunta tyytyväisenä huomioi, että tavoitteiden kohdalla on selkeä vastaus tavoitteen toteutumisesta.</i>			
<i>Tarkastuslautakunta pitää erittäin hyvänä asiana, että kiinteistöt –tulosalueelle on palkattu tilapäinen rakennustyönvalvoja. Ammattitaitoinen lisätyövoima varmistaa talonrakennushankkeiden laadunvalvontaa.</i>			
<i>Vesi- ja yleislaskutuksen maksutappiot on minimoitu.</i>			

5.3.2 Rakennusvalvonta

Toiminnalliset tavoitteet

Yhteensä	Toteutui	Ei toteutunut	Toteutui osittain
3	3		
Tarkastuslautakunnan arvio:			
<i>Tarkastuslautakunta pitää hyvänä, että sähköistä lupapalvelua on kehitetty ja kehitetään edelleen. Lupien kokonaismäärä pienentyi n. 15 %. Viime vuosina lupamäärät ovat olleet selvässä laskussa.</i>			

Toimintatuotot (rakennusvalvonta- ja tarkastusmaksut) alittuivat n. 28.800 euroa.

v. 2018 rakennuslupia myönnettiin 53 kpl (ed. vuonna 61); (asuinrakennukset 3, asuinrakennuksen laajennuslupia 7, talousrakennukset 10, loma-asunnot 2, karjarakennus 3, karjarakennuksen laajennuslupia 2, muut maatalouden rakennukset 9, muut 18). Toimenpidelupia yhteensä 23 kpl (19 kpl) ja toimenpideilmoituksia 24 kpl (40). Purkamislupia myönnettiin 1 kpl (3) ja purkamisilmoituksia käsiteltiin 3 kpl (1).

Rakennusvalvontajaosto ei kokoontunut kertomusvuonna.

5.3.3 Tiet ja alueet

Yhdyskuntasuunnittelun sekä Liikenneväylät ja alueet vastuualueet



Toiminnalliset tavoitteet

Yhteensä	Toteutui	Ei toteutunut	Toteutui osittain
3	2		1
Toteutui osittain: Käynnistetään ajantasa-asemakaavan päivittäminen ja vahvistaminen yhtenä kaava-alueena. Paikkasen aineistoja päivitetään. Ajantasakaavan päivittämistä ja vahvistamista yhtenä kaava-alueena ei lähdetty toteuttamaan muitten vireillä olevien kaavojen vaatiman suuren työmäärän takia. Uusien aineistojen vientiä Paikkaseen on lykätty kustannustehokkaamman päivittytavan kehittelyn takia. Tarkastuslautakunnan arvio: <i>Tulosalueen toiminnalliset tavoitteet ovat liian yksityiskohtaisia. Lisäksi yksi tavoite sisältää useita eri tavoitteita.</i> <i>Yksityistiet muodostavat huomattavan osan haja-asutusalueen tieverkosta. Tarkastuslautakunta arvostaa Kiuruveden kaupungin panostusta yksityisteiden kunnossapidon ja parantamishankkeiden avustamisessa. Tärkeää on myös, että tiekunnille välitetään asiantuntevaa opastusta tien hoidosta ja perusparantamisesta.</i> <i>Tarkastuslautakunta arvostaa, että kaupunki jatkaa katuvalaisimien vaihtamista ympäristöystävällisiin ja kustannustehokkaisiin malleihin.</i> <i>Tonttipörssissä kaupungilla on tarjolla 40 pientalotonttia ja 13 teollisuus- ja liiketonttia. Kertomusvuonna kaupunki möi yhden teollisuustontin (ostaja PLG-Haapajärvi Oy).</i>			

Vakituisen asutuksen piirissä olevien yksityisteiden kunnossapitoon jaettiin yksityistieavustusta 149.682 €. Läpiajoteille avustus oli 49 % hyväksytyistä kustannuksista, muille teille vastaavasti 43 % ja keskimäärin 44,9 %. Kunnossapitoavustuksen lisäksi kaupunki avusti yksityisteiden parantamishankkeita 61.026 eurolla.

5.3.4 Kiinteistöt

Toiminnalliset tavoitteet

Yhteensä	Toteutui	Ei toteutunut	Toteutui osittain
3	1		2
Toteutui osittain: Kiinteistöjen ylläpitokulut ja –tuotot pidetään tasapainossa Toimintatuotot toteutumisen 100,6 % eli n. 28.300 euroa arvioitua enemmän. Toimintakulujen toteutumisen 105,8 % eli n. 146.800 euroa arvioitua enemmän. Kaupungin omistuksessa olevat rakennukset pidetään tehokkaassa käytössä. Tyhjiä ja tarpeettomista kiinteistöistä luovutaan. Tyhjät kiinteistöt myydään julkisella tarjouskilpailulla. Huonokuntoiset rakennukset puretaan valtuuston vahvistaman talousarvion puitteissa. Rakennuksia ei myyty. Talousarviossa ei ollut määrärahoja rakennusten purkamiseen. Tyhjiä ja käyttämättömiä tiloja on Lassi-Pekassa, Pössilässä, Väreessä ja Leivosessa. Rakennusten käyttöaste on 96 %.			



Tarkastuslautakunnan arvio:

Tarkastuslautakunnan käsityksen mukaan kaupungilla ei ole riittäviä taloudellisia resursseja huoltaa ja korjata vanhenevia kiinteistöjä. Korjausvelka lisääntyy, kun sitä pitäisi pystyä vähentämään.

Suuressa osassa kaupungin kiinteistöissä on korjaustarvetta. Mikäli korjauksia ei voida tehdä ajoissa, rakenteissa olevista vaurioista voi syntyä sisäilmaongelma. Kaupungin kiinteistöjen korjausvelka on n. 10 – 15 milj.€.

Tarkastuslautakunnan käsityksen mukaan kertomusvuonna tehdyillä korjaustoimenpiteillä on sisäilmaongelmia saatu vähenemään.

Tarkastuslautakunta huomioi rakennusten hyvän käyttöasteen, 96 %.

5.3.5 Vesi- ja viemärlaitos

Toiminnalliset tavoitteet

Yhteensä	Toteutui	Ei toteutunut	Toteutui osittain
2	1	1	

Ei toteutunut:

Ympäristöluvan muutoshakemukseen saatavan päätöksen sisältö huomioidaan jätevesipuhdistamon 2. vaiheen saneerauksen suunnittelussa.

Lupapäätöksen odotettiin saapuvan vuoden 2018 aikana. Ympäristölupaa ei ole vielä saatu. Toteutussuunnittelun 1. suunnittelukokous on maaliskuussa 2019 ja suunnittelutyö valmistuu 31.10.2019 mennessä, joten tavoite toteutuu vasta v. 2019.

Tarkastuslautakunnan arvio:

Vuonna 2015 jätevesiviemäreiden vuotovesiprosentti oli 55,5 %, v. 2016 46,95 %, v. 2017 vuotovesiprosentti oli 49,6 % ja kertomusvuonna 37,1 %. Vesi- ja viemärlaitoksen tavoitteena on enintään 30 % vuoteen 2020 mennessä. Tavoite näyttää toteutuvan. Saneeraustoimia on tehty suunnitelmallisesti.

Myydystä vesimäärästä jäi toteutumatta 50.000 m³ ja laskutetusta jätevedestä 39.000 m³. Arvioidut liittymismaksutulot (25.000 euroa) toteutuivat 70 prosenttisesti (17.126 euroa).

Toimintatuotot jäivät alle arvion n. 30.000 euroa. Laskutetun veden määrä pieneni n. 14.500 m³ edelliseen vuoteen verrattuna ja laskutetun jäteveden määrä pieneni n. 13.000 m³ edelliseen vuoteen verrattuna.

6. INVESTOINNIT

Kaupungin bruttoinvestoinnit olivat kertomusvuonna 4,0 milj. euroa (ed. vuosi 4,3 milj.€).

Kertomusvuonna saatiin päätökseen useita merkittäviä investointeja mm. uuden paloaseman rakentaminen ja uimahallin peruskorjaus.

Merkittäviä investointeja:

Uuden paloaseman rakentaminen 126.765 €

Virranrannan sisätilat korj. 131.878 €

Nivan koulun kunnostus 206.837 €



Uimahalli, nettoinvestointi 716.960 €
Nuorisotalon muutostyöt 127.056 €

Vuosikate ei riitä kattamaan investointeja. Investointien tulorahoitus oli 57,9 %, ed. vuonna 107,8 %.

Investointiosan valtuuston hyväksyttömät määräraharahaylitykset:
Sijoitukset ja muut pitkävaikutteiset 312.960 €
(Savon Kuituverkko Oy:n SVOP rahastoon pääomasijoitus (yrityssaneerausohjelma).

Investoinnit suhteessa vuosikatteeseen v. 2018 – 2021 milj.euroa.

	TP 2018	TA 2019	TA 2020	TA 2021
Vuosikate (kaupunki)	2,1	2,8	3,2	3,2
Investointimenot (netto)	3,5	3,1	4,5	5,0

Tarkastuslautakunnan arvio:

Vuosikate ei riitä kattamaan investointeja. Vuosikate 2.051.220 €, investoinnit (netto) 3.522.907 €.

Investointien tulisi olla suhteessa vuosikatteeseen. Tavoitteena tulisi olla, että vuosikate riittää investointimenoihin taloussuunnitelmakaudella. Vain talousarviovuoden 2019 osalta luvut ovat lähes oikeassa suhteessa. Vuosien 2020 ja 2021 osalta investoinnit ovat liian suuret.

Paloasema rahoitus toteutetaan 10 vuoden leasingilla Kuntarahoitus Oy:ltä. Tämä lisää käyttötalousmenoja n. 260.000 euroa/vuosi.

Investointien rahoitukseen käytettiin sijoitusrahastojen tuottoja 0,4 miljoonaa euroa.

Tarkastuslautakunta suosittelee, että jatkossa investointien toteumaa arvioidaan sanallisesti sekä toteutuneiden ja toteutumattomien osalta nykyistä tarkemmin perustellen ylitykset ja alitukset sekä toteutumattomat investoinnit.

7.

KUNTAKONSERNI

Konsernirakenteeseen kuuluvat

Tytäryhteisöt:

Kiinteistö Oy Kiuruveden Kiurunkulma
Kiuruveden Yrityskiinteistöt Oy
As Oy Kiuruveden Ruotu
Kiurunportti Oy

Kuntayhtymät:

Itä-Suomen Päihdehuollon ky
Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin ky
Pohjois-Savon liitto
Savon koulutuskuntayhtymä
Vaalijalan ky



Ylä-Savon koulutuskuntayhtymä
Ylä-Savon SOTE –kuntayhtymä

Yhteis- ja omistusyhteisyyshyönteisöt:

Ylä-Savon ICT-palvelut Oy
Ylä-Savon Jätehuolto Oy
Ylä-Savon Vesi Oy
Ylä-Savon Pääomarahasto Oy
Savon Eläinsairaala Oy

Yhdistelemättömät yhteisöt:

Virranniemi-säätiö (Koy Kiuruveden Kiurunkulma omistaa säätiöstä 50 %)
Asunto Oy Kiuruveden Pakastiainen

7.1. Kiinteistö Oy Kiuruveden Kiurunkulma

Toiminnalliset tavoitteet

Yhteensä	Toteutui	Ei toteutunut	Toteutui osittain
2	2		
Tarkastuslautakunnan arvio: <i>Asuntojen käyttöaste putosi 2,3 %. Kiurunkulman käyttöaste on niin korkea kuin se Kiuruveden olot ja asutokanta huomioon ottaen on mahdollista.</i> <i>Tarkastuslautakunta tyytyväisenä toteaa, että yhtiö lyhensi kertomusvuonna lainaa n. 757.000 euroa eikä uutta lainaa otettu. Tarkastuslautakunta on kuitenkin huolestunut yhtiön suuresta lainamäärästä.</i> <i>Tarkastuslautakunta huomioi, että vuokrasaatavat ovat vähentyneet ja vuokran korotukset ovat maltillisia.</i>			

Yhtiössä tapahtui vuoden 2018 aikana henkilöstövaihdoksia toimitusjohtajan siirtyessä toisen yhtiön palvelukseen ja kirvesmiehen jäädessä eläkkeelle. Yhtiön uudeksi toimitusjohtajaksi valittiin Tarja Partanen. Yhtiö toimii kaupunkikonsernin ulkopuolisissa tiloissa, os. Niemistenkatu 1. Vuokria korotettiin 1.2.2018 alkaen pääsääntöisesti 0,11 euroa/ m²/kk. Tilikauden tulos 0.

7.2 Kiuruveden Yrityskiinteistöt Oy

Toiminnalliset tavoitteet

Yhteensä	Toteutui	Ei toteutunut	Toteutuminen epäselvä
3	2		1
Tavoitteen 3 toteutuminen jäi epäselväksi. Annettu vastaus sisälsi tavoitteita. Tarkastuslautakunnan arvio: <i>Tarkastuslautakunta huomioi, että vuokrasaatavat pienuvut vuoteen 2017 verrattuna, johtuen pääasiassa konkurssiyritysten vuokrasaatavien luottotappiokirjauksista. Vuokratulot pienuvut ed. vuoteen verrattuna n. 186.183 euroa, johtuen Metallitien vuokran alennuksesta investointeja vastaan sekä kahden kiinteistön myynnistä.</i>			



Yrityskiinteistöt Oy:n vuoden 2018 tilikauden tappio oli 60.453 euroa ja vuoden 2017 tappio oli n. 858.000 euroa. Tappio tulee todennäköisesti aiheuttamaan uudelleen arvonalennuskirjauksia kaupungin kirjanpidossa. Yhtiön kertyneet tappiot ovat 31.12.2018 mennessä 6.234.840 €. Yhtiön kannattavuuden parantamiseen vaaditaan merkittäviä toimia.

Yhtiön oma pääoma on 430.607 euroa, ja tytäryhtiöosakkeiden hankintameno Kiuruveden kaupungin taseessa on 1.347.518,37 euroa eli 916.911,37 euroa yhtiön omaa pääomaa enemmän. Pitkäaikaisten ja merkittävien tappioiden vuoksi tytäryhtiöosakkeiden arvostukseen liittyy olennaista epävarmuutta.

Yhtiöllä on vierasta pääomaa 5.644.678 euroa. Lainakustannukset ovat haaste, johon yhtiön on suhtauduttava vakavasti.

Kaupunginhallitus päätti 5.2.2018 antaa suostumuksen Yrityskiinteistöt Oy:n vuoden 2018 lainojen lyhennysten lykkäämiseen. Yhtiö lykkäsi lainojen lyhennyksiä myös vuosina 2017 ja 2016. Lykätyt erät erääntyvät kunkin lainan viimeisen erän yhteydessä. Lykätyt lyhennyserät kolmelta vuodelta ovat yhteensä 1.832.100 euroa. Lykätyt lyhennyserät aiheuttavat Yrityskiinteistöt Oy:lle ja kaupungille merkittäviä taloudellisia vaikeuksia tulevina vuosina.

Haasteena on kiinteistöjen kunnossapito ja asiakasyritysten tarvitsemien muutostöiden rajoitus. Yhtiö on merkittävä osa kaupungin elinkeinopoliittia.

Tarkastuslautakunta toivoo Yrityskiinteistöt Oy:n toiminnan olemassaolon tarkastelua. Tarkastuslautakunnan käsityksen mukaan nykyinen toimintamalli ei toimi.

Kaupunki maksoi kertomusvuonna yhtiölle avustusta 320.000 € lainojen hoitomenoihin ja metallihallin ylläpitomenoihin. Yhtiö lyhensi lainoja vain 247.000 € ja muille lainoille se haki rahoituslaitoksilta lyhennysvapaata. Maaliskuussa 2018 Savon Teollisuushallit Oy fuusioitiin emoyhtiönsä Kiuruveden Yrityskiinteistöt Oy:n. Fuusiossa siirtyi Yrityskiinteistöt Oy:lle uutta lainaa n. 294.000 €.

Kiuruveden Yrityskiinteistöt Oy:lle on myönnetty avustuksia ja pääomasijoituksia sekä tehty arvonalentumiskirjauksia seuraavasti:

	Avustus	Pääomasijoitus	Arvonalentuminen	Yhteensä	Vaikutus tuloslaskelmaan
2010	400 000			400 000	400 000
2011	400 000	400 000		800 000	400 000
2012	350 000	400 000		750 000	350 000
2013	350 000	350 000		700 000	350 000
2014	475 000	400 000	318 362	1 193 362	793 362
2015	880 000		648 700	1 528 700	1 528 700
2016	143 000		648 700	791 700	791 700
2017	152 000		446 835	598 835	598 835
2018	320 000			320 000	320 000
2019	480 000			480 000	480 000
YHT.	3 950 000	1 550 000	2 062 597	7 562 597	6 012 597



8. HENKILÖSTÖ

Henkilöstöraportti vuodelta 2018 käsiteltiin kaupunginhallituksen kokouksessa 10.6.2019.

Henkilöstön määrä v. 2018 oli 375 (ed. vuonna 386). Tästä vakinaisessa virka- tai työsuhteessa oli 287 henkilöä (293), määräaikaisessa ml. oppisopimus 67 henkilöä (64), sijaisia 18 (22) ja työllistettyjä 3 (7). Naisia kaupungin palveluksessa oli 301 ja miehiä 74.

Henkilöstön sairauspoissaoloja oli v. 2018 aikana 10,6 työpäivää henkilöä kohti (edell. vuonna 13,5 pv).

Henkilöstön keski-ikä oli v. 2018 lopussa 48,7 vuotta. Vuonna 2017 henkilöstön keski-ikä oli 48,9 vuotta ja kunta-alalla keskimäärin 45,8 vuotta. Vuoden 2018 aikana eläkkeelle siirtyi 13 henkilöä (sis. kaikki eläkejärjestelyt).

Vuoden 2018 henkilöstökulut olivat yhteensä n. 14,9 miljoonaa euroa, josta palkkojen ja palkkioiden osuus oli n. 11,4 miljoonaa euroa ja henkilösivukulujen osuus oli n. 3,6 miljoonaa euroa.

Henkilöstökulut ylittivät muutetun talousarvion n. 8.000 eurolla. Henkilöstökulut pienenevät n. 57.000 euroa vuoteen 2017 verrattuna eli -0,4 %. Henkilöstökulut ovat vähentyneet vuodesta 2014 vuoteen 2018 yhteensä yli 1,7 miljoonaa euroa. Kuluja on vähentänyt vuodesta 2017 alkaen pääasiassa valtakunnallinen kilpailukyky sopimus (kiky), jonka mukaan julkisen sektorin työntekijöiden lomarahoja on leikattu 30 prosentilla (leikkaukset jatkuvat vuoteen 2019 saakka). Tämä on alentanut julkisen sektorin työvoimakustannuksia. Kuntatyönantajat eivät ole hyötäneet kustannusten alentamisesta, koska valtio on vastaavasti leikannut kuntien valtionosuuksia.

Kertomusvuonna henkilöstöjaoston kokouksia pidettiin kuusi ja yhteistoimintaelimen kolme.

Tarkastuslautakunnan arvio:

Tarkastuslautakunta kaipaava henkilöstöraporttiin tietoa siitä mitkä sairaudet aiheuttavat sairauslomia. Lisäksi tarkastuslautakunta toistaa toiveensa, että henkilöstöraporttiin tulisi lisäinformaationa koulutuspäivien määrät sekä kuinka moni on osallistunut koulutuksiin (sisäinen ja ulkoinen koulutus). Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että kaupunki turvaa riittävät koulutusresurssit ja, että henkilöstöllä on kaikissa yksiköissä yhtäläiset mahdollisuudet osallistua koulutuksiin.

Tarkastuslautakunta huomioi, että pitkien sairauspoissaolojen työpäivissä on huomattava kasvu vaikka kokonaisuudessaan sairauspoissaolojen määrä on vähentynyt edellisestä vuodesta.

Työhyvinvointiin ja työssä jaksamiseen tulee kiinnittää huomioita. Henkilöstön osaaminen ja työkyky ovat avainasemassa siinä, miten kaupunki kykenee tuottamaan sille kuuluvat palvelut ja veloitteet laadukkaalla tavalla. Toimiva henkilöstöpolitiikka on henkilöstön jaksamisen ja työkyvyn perusta. Hyvällä henkilöstöpolitiikalla edistetään osaavan, motivoituneen ja muutoskykyisen henkilöstön saamista ja työssä pysymistä.

Tarkastuslautakunta suosittaa, että työhyvinvointia tukemaan otettaisiin käyttöön liikunta- ja kulttuurisetelit.



*Hyvä perehdyttäminen lyhentää työn ja toimintatapojen oppimiseen tarvittavaa aikaa. Tarkastuslautakunta huomioi, että **kaupungilta edelleenkin puuttuu perehdyttämis- ja henkilöstöopas**. Perehdyttäminen auttaa ns. hiljaisen tiedon säilyttämisessä organisaatiossa ja varmistaa sujuvat henkilöstövaihdokset.*

Kertomusvuonna etätyömahdollisuutta käytti 12 henkilöä, yhteensä 96 päivää.

Isoksi haasteeksi nousee henkilöstöressurssien riittävä ja tasavertainen turvaaminen taloudellisuus-paineiden alla. Esim. eläköityvien tilalle ei aina oteta uusia työntekijöitä, vaan tehtävät jaetaan organisaatiossa uudestaan. Tämä vaatii osaavaa ja ennakoivaa muutosjohtamista ja ns. hiljaisen tiedon siirtymisen varmistamista.

Henkilöstöjaosto hyväksyi uuden palkkausjärjestelmän TVA:n 10.12.2018. Tämän jälkeen todettiin, että se on virheellinen ja osin puutteellinen. Henkilöstöjaosto käsitteli asiaa uudelleen ja puutteet sekä virheet on korjattu. Nyt tehdyn työn pohjalta TVA -palkkausjärjestelmää on hyvä lähteä kehittämään.

Tarkastuslautakunta huomioi, että kaupunkistrategiassa henkilöstöpolitiikkaa on otettu huomioon vain vähän (Kuntalaki 37 §, kuntastrategia). Strategiassa on yksi henkilöstöä koskeva tavoite: olemme haluttu työnantaja. Kaupungilla tulisi olla henkilöstöohjelma tukemassa kaupunkistrategian henkilöstöpoliittisia tavoitteita.

Kaupunginsihteerin Tuomo Sallinen oli virkavapaalla 1.1.2018 – 31.7.2018 ja irtisanoutui kaupunginsihteerin virasta 1.8.2018 lukien. 18.9.2017 – 31.7.2018 välisen ajan vs. kaupunginsihteerinä toimi Noora Pajari. 1.8. – 31.12.2018 välisen ajan virka oli täyttämättä. Valtuusto muutti kaupunginsihteerin viran hallintojohtajan viraksi. Valtuusto valitsi 17.9.2018 hallintojohtajaksi varatuomari Anne Koljosen. Koljonen aloitti virassa 1.1.2019.

Henkilöstön terveystalot tuotti Suomen Terveystalo Oy. Terveystalot kokonaiskustannukset olivat n. 106.000 euroa, josta ennaltaehkäisevä osuus oli n. 69.000 euroa ja sairaanhoito-osuus n. 37.000 euroa. Kela korvaa kustannuksista 53 %. V. 2017 työterveyshuollon kustannukset olivat n. 250.000 €.

9. SISÄINEN VALVONTA JA RISKIENHALLINTA SEKÄ KONSERNIVALVONTA

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen on osa kuntakonsernin johtamista. Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan yleisesti niitä kaupungin ja konsernin toiminta- ja menettelytapoja, joilla tilivelvolliset ja muut esimiehet pyrkivät varmistamaan, että toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa, lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan ja että kaupungin omaisuus ja resurssit turvataan. Kaupunginhallitus vastaa sisäisen valvonnan järjestämisestä.

Valtuusto päättää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista kunnassa ja kuntakonsernissa (KL 14 §). Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tulee perustua järjestelmälliseen ja dokumentoituun toimintatapaan. Tilintarkastajien on tarkastettava onko kunnan sisäinen valvonta ja riskienhallinta sekä konsernivalvonta järjestetty asianmukaisesti (KL 123 §).

Tilintarkastaja on tilintarkastuskertomuksessa todennut, että kaupungin sisäinen valvonta ja sekä konsernivalvonta on järjestetty asianmukaisesti.



Tarkastuslautakunnan arvio:

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan kaupungin sisäinen valvonta ja riskienhallinta sekä konsernivalvonta on hoidettu riittävällä tasolla.

Kertomusvuonna hyväksyttiin kaupungin ja kaupunkikonsernin riskienhallinnan periaatteet, kaupunkikonsernin varallisuuden hoitoa ja sijoitustoimintaa koskevat periaatteet, kaupungin omistajapolitiittiset linjaukset sekä kaupungin tietoturva- ja tietosuojapolitiikka.

Kiuruveden kaupungin sisäisen valvonnan yleisohje on vuodelta 2010, ohje tulisi uudistaa!

Kaupungin tulee kiinnittää erityistä huomioita sopimuksia laadittaessa, että niissä on huomioitu tietosuojaja, riski- ja kriisitilanteet. Tietosuojasetus edellyttää, että henkilötietojen käsittelystä on sovitava kirjallisesti sopimustoimittajan kanssa. Sellaiset sopimukset, joissa kaupunki on ulkoistanut henkilötietojen käsittelyä sopimustoimittajalle, on päivitettävä vastaamaan asetuksen vaatimuksia. **Sopimukset tulisi päivittää ja sopimushallinnasta tulisi tehdä ohjeistus.** Lisäksi lautakuntien tulisi hallintossäännön 23 §:n mukaisesti määrätä palvelukeskuksittain sopimusten vastuuhenkilöt.

Konserniohjeet ovat vanhentuneet (voimaan 1.1.2013) ja niiden päivitys on suositeltavaa toteuttaa uutta kuntalakia vastaavaksi. Konserniohjeen täytäntöönpano tulee näkyä tytäryhtiöiden toimintata-voissa.

10. YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Tilintarkastuskertomuksessa ei ole kuntalain 125 §:n tarkoittamaa muistutusta, mutta se sisältää tiettyjen seikkojen painottamista koskevaa lisätietoa liittyen Savon Kuituverkko Oy:n ja Kiuruveden Yrityskiinteistöt Oy:n vaikutuksista Kiuruveden kaupungin talouteen. Nämä tilintarkastuskertomuksessa esille nostetut asiat kaupungin tulee huomioida ja ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin.

Tarkastuslautakunta pitää tilintarkastuskertomukseen sisällytettyjä lisätietoja, väestökehitystä ja kaupunkikonsernin velkakehitystä erityisen huolestuttavana. Haasteita tuovat ikääntyvä väestö ja korkeat soite-kustannukset, heikosti kehittyvä veropohja ja riippuvaisuus valtionosuuksista.

Kuntalain mukaan kaupungin taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien.

Vaikkakin lainamäärä kertomusvuonna väheni, on se asukasta kohden laskettuna selvästi valtakunnan keskiarvotasoa suurempi.

Kaupungin maksuvalmiutta on hoidettu lyhytaikaisilla lainoilla, joissa korko on hyvin matala. Korkojen mahdollisesti noustessa arvioitavaksi tulee, pitääkö lainan nostamisen sijaan realisoida sijoitussalkkuja.

Kiuruveden vuoden 2019 talousarvio on n. 0,4 milj.euroa alijäämäinen. Mikäli taloutta ei lähde-tä tasapainottamaan on todennäköistä, että tulevina vuosina on enemmän alijäämäisiä tilinpäätöksiä ja talousarviota. Tarkastuslautakunta huomioi, että kaupunginhallitus on tiedostanut taloustilanteen haasteet ja nimennyt tammikuussa 2019 työryhmän laatimaan talouden tasapainotusohjelman vuosille 2019-2021 .



Positiivista on, että työttömyys väheni ja uusia yrityksiä perustettiin 29. Valtionosuuksien vähentyessä elinkeinoelämän merkitys korostuu.

Tarkastuslautakunnan arviointityötä ovat jälleen vaikeuttaneet toiminnallisten tavoitteiden arviointikriteerien eli täsmällisten mittareiden puutteet sekä se, että toimenpiteiden ja toteutumaselvityksen välillä ei ole aina nähtävissä selkeää yhteyttä.

Edelleen tarkastuslautakunta korostaa, että toimintakertomuksessa tulisi jokaisen tavoitteen kohdalla olla selkeänä vastaus siihen, onko tavoite toteutunut vai ei. Joidenkin tavoitteiden kohdalla tämä on jo toteutettu. Lisäksi toimintakertomuksessa olisi nykyistä selvemmin esitettävä perusteet, miksi tavoitetta ei ole saavutettu ja miten tavoite voidaan saavuttaa.

Valtuusto oli asettanut vuoden 2018 talousarviossa 54 toiminnallista tavoitetta. Tarkastuslautakunnan arvion mukaan tavoitteista 40 toteutui (74,1 %), 4 jäi toteutumatta (7,4 %) ja osittain toteutui tai toteutuminen jäi epäselväksi 10 (18,5 %). Keskusvaalilautakunnalle ja tarkastuslautakunnalle ei ollut asetettu toiminnallisia tavoitteita.

11. TARKASTUSLAUTAKUNNAN ESITYS VALTUUSTOLLE

Tilintarkastaja on 31.5.2019 päivätyssä kertomuksessaan esittänyt tilinpäätöksen hyväksymistä ja vastuuvapauden myöntämistä tilivelvollisille tilikaudelta 2018.

Tilintarkastajan suorittama tilintarkastus on tarkastuslautakunnan näkemysten mukaan tehty riittävässä laajuudessa sen toteamiseksi, että kaupungin hallintoa ja taloutta on hoidettu lain ja valtuuston päätösten mukaisesti.

Tarkastuslautakunta jättää arviointikertomuksen vuodelta 2018 valtuuston käsiteltäväksi. Tarkastuslautakunta esittää valtuuston päätettäväksi, että kaupunginhallitus ja lautakunnat ottaisivat huomioon toiminnassaan arviointikertomuksessa esitetyt havainnot ja esittäisivät syyskuun 2019 loppuun mennessä mihin toimenpiteisiin esitettyjen havaintojen ja suositusten johdosta on ryhdytty tai on ryhdyttävä.

12. ALLEKIRJOITUKSET

Tarkastuslautakunta kiittää kaupungin johtoa ja koko henkilöstöä sekä tarkastuslautakunnassa vierailleita asiantuntijoita hyvästä yhteistyöstä.

Kiuruvedellä 10. kesäkuuta 2019

Kiuruveden kaupungin tarkastuslautakunta

Sirpa Piippo
puheenjohtaja

Juha Tapaninen
varapuheenjohtaja

Tarja Arbelius
jäsen

Harri Keskitalo
jäsen

Maija-Leena Laitinen
jäsen

**LIITE:**
Tilastoja:**Väestön vähennys**

2014	2015	2016	2017	2018
-114	-149	-155	-159	-134

Tilikauden tulos M€

2014	2015	2016	2017	2018
0	0,203 M€	-0,685	0,306	-1,530

Vuosikate

2014	2015	2016	2017	2018
2,42M€	3,58 M€	2,89 M€	4,24 M€	2,05 M€
276/as	416/as	342/as	511/as	252/as

Verotulot

2014	2015	2016	2017	2018
24,2M€	24,9 M€	23,6 M€	24,5 M€	23,0 M€

Valtionosuudet

2014	2015	2016	2017	2018
29,9M€	30,2 M€	31,3 M€	31,2 M€	30,7 M€

Investoinnit -brutto

2014	2015	2016	2017	2018
5,87M€	3,31 M€	3,43 M€	4,32 M€	3,96 M€

Kaupungin lainakanta

2014	2015	2016	2017	2018
29,6M€	29,9 M€	29,2 M€	31,4 M€	30,2 M€
3379/as	3480/as	3455/as	3788/as	3711/as

Kuntakonsernin lainakanta

2014	2015	2016	2017	2018
54,51M€	55,61 M€	54,56M€	56,50 M€	56,33 M€
6227/as	6466/as	6461/as	6821/as	6912/as

Taseeseen kertynyt yli- / alijäämä 31.12.

2014	2015	2016	2017	2018
1,9 M€	1,7 M€	1,0 M€	1,4 M€	-0,14 M€